

III

(Pripremni akti)

EUROPSKI GOSPODARSKI I SOCIJALNI ODBOR

554. PLENARNO ZASJEDANJE EUROPSKOG GOSPODARSKOG I SOCIJALNOG ODBORA,
16.9.2020.–18.9.2020.**Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Strategija za MSP-ove i održivu i digitalnu Europu***(COM(2020) 103 final)**(2020/C 429/26)*Izvjestiteljica: **Milena ANGELOVA**Suizvjestitelj: **Panagiotis GKOFAS**

Zahtjev za savjetovanje:	Europska komisija, 22.4.2020.
Pravni temelj:	članak 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za jedinstveno tržište, proizvodnju i potrošnju
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	22.7.2020.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	18.9.2020.
Plenarno zasjedanje br.:	554
Rezultat glasovanja (za/protiv/suzdržani):	219/0/0

1. Zaključci i preporuke

1.1. EGSO pozdravlja dugo očekivanu i nužnu strategiju za MSP-ove i cijeni sveobuhvatan i sustavan pristup koji se zauzima u strategiji. Osim toga, pohvaljuje to što se u njoj uzimaju u obzir postojeći alati, instrumenti i mjere koji su se pokazali korisnima te ih se dodatno poboljšava i uključuje u zajednički, dobro koordinirani okvir. EGSO poziva Europsku komisiju da strategiju provede na temelju dosljednog, integriranog i međusektorskog pristupa i da MSP-ove stavi u središte svih ključnih političkih odluka, kao što su zeleni plan, industrijska strategija i, kad je riječ o izradi proračuna EU-a i osnaživanju, europski plan oporavka.

1.2. EGSO se obvezuje pridonositi brzom provedbi strategije za MSP-ove te se zalaže za primjenu višerazinskog upravljanja. Na razini EU-a radna skupina za MSP-ove horizontalne glavne uprave treba osigurati:

- da se načelo „počnimo od malih” primjenjuje u svim područjima politike koja utječu na MSP-ove, a posebno u europskom planu oporavka, programu InvestEU, instrumentu za potporu solventnosti i Planu ulaganja za europski zeleni plan;
- da se provedba „Strategije za MSP-ove nove generacije” i Akta o malom poduzetništvu ispravno odvije i ocijeni u ciklusu europskog semestra i osmišljenog pregleda uspješnosti MSP-ova;

- da se države članice čvrsto obvežu da će provesti strategiju za MSP-ove s obzirom na to da mnoge politike EU-a u tome nisu uspjele zbog negativnih reakcija, nedjelovanja ili izbjegavanja na nacionalnoj razini, uključujući prekomjernu regulaciju; pritom se posebna pozornost mora posvetiti položaju žena u tom poslovnom okruženju;
- da organizacije koje predstavljaju MSP-ove i socijalne partnere imaju središnju i važniju ulogu te da mogu dati konstruktivan doprinos jer to nedostaje u trenutnom prijedlogu Europske komisije;
- da se koncept ekosustava kao prioritetnih područja za financiranje uvede tek nakon temeljitog savjetovanja s organizacijama koje predstavljaju MSP-ove na razini EU-a te na nacionalnoj i regionalnoj razini kako bi se zajamčilo da ispravno odražava stvarnu situaciju MSP-ova s obzirom na to da se to čini prilično odvažnim korakom.

1.3. EGSO prima na znanje činjenicu da je prijedlog objavljen prije pandemije bolesti COVID-19 i od Europske komisije traži da sastavi „Strategiju za MSP-ove nove generacije”, u kojoj se moraju uzeti u obzir mjere potpore MSP-ovima iz europskog plana oporavka kako bi im se pomoglo da ublaže negativne posljedice mjera ograničavanja kretanja, ograničavanja socijalnih kontakata i mjera za zaštitu zdravlja na njihovo poslovanje i da se brzo oporave. EU pozdravlja izradu instrumenta za oporavak i otpornost povezanog s proračunom EU-a, ali bi htio vidjeti stvarno jamstvo da će se tim instrumentom pružiti prilagođene mjere potpore koje će obuhvaćati sve MSP-ove kojima je on potreban. Za to je potrebno sveobuhvatnije preispitati politike i podnijeti preciznije i konkretnije prijedloge za poticanje digitalizacije, inovacija i održivosti u MSP-ovima.

1.4. Za „Strategiju za MSP-ove nove generacije” bit će potreban snažan provedbeni okvir i usklađenost politika. EGSO predlaže da se Europska komisija, Vijeće, Europski parlament te savjetodavna tijela i agencije EU-a dogovore o višegodišnjem provedbenom planu s konkretnim pokazateljima ključnih etapa i vremenskim okvirom za kratkoročne, srednjoročne i dugoročne ciljeve mjera.

1.5. EGSO poziva na to da se organizacijama MSP-ova dodijeli veća odgovornost u postupku provedbe strategije za MSP-ove, među ostalim i namjenskim programima EU-a kojima se organizacijama MSP-ova i socijalnim partnerima osigurava izgradnja kapaciteta i potpora zajedničkim mjerama kako bi djelovale kao jedinstvena kontaktna točka za informiranje i tehničku pomoć, uz njihovo usko uključivanje u određivanje izaslanika MSP-ova i praćenje njihova rada te usvajanje sustava praćenja kojim će se mjeriti djelotvornost izaslanika. Kako bi Europska poduzetnička mreža (EEN) imala veću ulogu u savjetovanju MSP-ova, kao što je to predvidjela Europska komisija, osobito u pogledu održive tranzicije, potrebno ju je temeljito reformirati jer ona u većini država članica ne doseže do MSP-ova, a pogotovo ne do obrta. EGSO vjeruje da napredak u provedbi i djelotvornosti strategije treba redovito pratiti, ocjenjivati i nadzirati posebno imenovana nezavisna promatračka skupina EU-a kako bi se brzo razvile i predložile korektivne mjere kad god je to potrebno.

2. Opće napomene i pristup usmjeren na budućnost

2.1. EGSO traži od Europske komisije i država članica da ozbiljno razmotre proširenje područja primjene i osiguravanje djelotvorne provedbe mjera u svrhu promicanja konkurentnosti i inovativne sposobnosti MSP-ova te u svrhu pružanja pomoći radi povećanja njihove produktivnosti koja uključuje više čimbenika, kao i pružanja podrške njihovu svakodnevnom poslovanju. EGSO potvrđuje važnost inovacija i digitalizacije, no pritom ističe da je većini MSP-ova u EU-u hitno potrebna podrška kako bi osuvremenili svoju tehnologiju, riješili pitanja povezana s ljudskim resursima i poboljšali poslovne rezultate.

2.2. EGSO iznimno cijeni namjeru Europske komisije da provede mjere koje se odnose na konkretne potrebe svih podskupina MSP-ova, npr. poduzeća koja stvaraju vrijednost, mikro, malih, obiteljskih i tradicionalnih poduzeća, kao i poduzeća koja posluju u udaljenijim područjima, samozaposlenih osoba i obrta, kao i MSP-ova u socijalnoj ekonomiji, s obzirom na to da je što potpunije ispunjavanje njihovih posebnih potreba ključni čimbenik uspješnosti.

2.3. Sve sastavnice Europskog fonda za oporavak koje su usmjerene na MSP-ove potrebno je sustavno pratiti kako bi se zajamčilo da MSP-ovima mogu pružiti potrebnu potporu kao što je novi instrument za potporu solventnosti.

2.4. EGSO poziva Europsku komisiju da osmisli realističan višegodišnji provedbeni plan u kojem se jasno definiraju prikladna sredstva i mjere, savjetovanja i zajedničko djelovanje sa socijalnim partnerima, neovisno izvješće o napretku te mehanizmi procjene nadzora i utjecaja. Od ključne je važnosti za uspjeh digitalne tranzicije da se ambiciozni prijedlozi

programa za digitalnu Europu i Obzor Europa u sljedećem višegodišnjem financijskom okviru bolje usmjere na MSP-ove i omogućće pravedniji zemljopisni doseg. EGSO ističe važnost učinkovitog usmjeravanja financiranja i mjera potpore za MSP-ove na mikropoduzeća, uključujući tradicionalna poduzeća.

3. Prvi stup

3.1. EGSO pohvaljuje prepoznavanje potrebe da se mjere potpore prilagode MSP-ovima kako bi im se pomoglo da napreduju na klimatski neutralan, resursno učinkovit, digitalno stručan i spretnan način. Savjetnici za održivost i digitalni volonteri mogu pomoći MSP-ovima da se digitalno usavrše, ažuriraju svoju tehnologiju, pripreme se za uspješnu tranziciju na održivost i utvrde resursno učinkovita i klimatski neutralna rješenja. EU i nacionalne i regionalne organizacije MSP-ova moraju olakšati i poboljšati njihovu ulogu i odgovornosti.

3.2. EGSO cijeni posebnu ulogu koja se očekuje od socijalnih partnera te se nada da će se načelo partnerstva dodatno ojačati i da će ga država članica djelotvornije primjenjivati. EU, nacionalne i lokalne organizacije MSP-ova imat će ključnu ulogu u tome da MSP-ovima pomognu da postanu svjesni politike mjera potpore za MSP-ove i usvoje je, osobito onima koji predstavljaju većinu, a to su tradicionalna poduzeća i/ili mikropoduzeća i/ili ona koja posluju u udaljenim i ruralnim područjima i trebaju sustići brz tempo digitalne revolucije. EGSO je spreman dati svoju potporu uključivanju tih organizacija i socijalnih partnera u mrežu za prikupljanje i razmjenu najboljih praksi i ideja za mjere potpore i konkretno društveno usklađivanje, u okviru socijalnog dijaloga.

3.3. EGSO pozdravlja široku lepezu mehanizama kojima se omogućuje tranzicija MSP-ova na održivost i kružnost i njihovo usklađivanje sa zakonodavstvom. Odbor naglašava važnost brze provedbe Akcijskog plana za kružno gospodarstvo i uvođenja ambiciozne donje granice cijena ugljika, kao i mehanizma za graničnu prilagodbu emisija ugljika. EGSO ističe sposobnost mehanizma za pravednu tranziciju da pruži potporu stvaranju novog gospodarstva i preporučuje da se po potrebi poduzmu socijalne mjere i mjere potpore kako bi se spriječilo to da kriza i tranzicija na niskougljično kružno gospodarstvo ugroze najslabije, a to podrazumijeva potporu privatnom sektoru kad se osjete negativni učinci, osobito MSP-ovima. Da bi se MSP-ove potaknulo da postanu zeleniji, potrebno je poticati njihov potencijal u pogledu radikalnih i disruptivnih inovacija kako bi se što prije ostvarila tranzicija na zeleno gospodarstvo. Uz pravu potporu u naravi i zakonodavstvu, MSP-ovi će moći iskoristiti inovativne i održive prakse brže od velikih poduzeća.

3.4. Učinkovita politika prava intelektualnog vlasništva ključna je za uspješnost inovativnih poduzeća, osobito MSP-ova i novoosnovanih poduzeća. Prava intelektualnog vlasništva, uključujući patente, žigove, autorska prava i drugu imovinu temeljenu na znanju, trebaju postati sastavnica poslovnih strategija mnogih MSP-ova. Poduzetima je potreban čvrst i pouzdan okvir prava intelektualnog vlasništva koji je prilagođen digitalnom dobu. Jedinstveni patentni sustav EU-a trebao bi u kratkom roku postati operativan kako bi se MSP-ovima pružila pravna sigurnost i omogućili razvoj i zaštita njihovih izuma uz razuman trošak i smanjenje administrativnog opterećenja. Za daljnje jačanje razvoja i zaštite iskustva i znanja MSP-ova ključna je suradnja Europske komisije, države članice i Europskog patentnog ureda kako bi se proširile usluge prijave patenata, uključujući financijsku potporu, te poboljšao pristup MSP-ova pravosuđu u slučaju povrede patenta, osobito primjenom sustava osiguranja „prije događaja”, i ponovno osmislio postupak podnošenja žalbi Europskom patentnom uredu.

3.5. Poduzetništvo je pokretačka snaga iza MSP-ova. EGSO traži od Europske komisije da se više usredotoči na promicanje, poboljšanje i razvoj poduzetničke inicijative, poduzetničkog načina razmišljanja i informiranog pristupa preuzimanju rizika, kao i na pružanje pozitivnije slike poduzetnika u financijskim poteškoćama. Iako je to vrlo važno, nije dovoljno usredotočiti se samo na poduzetničko obrazovanje i osposobljavanje na svim razinama učenja, nego i na poboljšanje društvenog uvažavanja uloge poduzetnika, uključujući promicanjem dobrih primjera i predstavljanjem uzora. Trebalo bi promicati usavršavanje i osposobljavanje poduzetnika. Strategijom bi se mogle utvrditi mjere za daljnje poboljšanje mobilnosti radne snage unutar EU-a i iz trećih zemalja te, uz pojednostavnjeni vizni režim EU-a, istražiti dodatni instrumenti. Europska komisija mora u suradnji s državom članicom osigurati MSP-ovima infrastrukturu za inovacije, odnosno laboratorije, objekte za informacijske i komunikacijske tehnologije, uredske zgrade te pravnu potporu i potporu u pogledu intelektualnog vlasništva, kojima bi se, na primjerenim razinama, znatno smanjio prag za novoosnovana poduzeća i otvorile mogućnosti za poduzetnike u nepunom radnom vremenu. Europska komisija isto bi tako mogla potaknuti vladine agencije da osiguraju okruženja u kojima MSP-ovi mogu testirati svoje prototipove i time omogućće financiranje inovativnih MSP-ova smanjenjem tehničkog rizika za ulagače. Od ključne je važnosti razviti djelotvorno znanje o vještinama utjecajem na nastavne planove u školama.

3.6. Ljudski resursi ključna su odrednica konkurentnosti, osobito za MSP-ove, koji obično raspolažu s manje organizacijskih, upravljačkih i financijskih sredstava za privlačenje, motiviranje i zadržavanje kvalificiranog osoblja. Stoga EGSO ističe važnost pružanja pomoći MSP-ovima da zaposle kvalificirano osoblje s iskustvom, uključujući financijskim sredstvima, i očekuje da to bude ključni dio namjenske komponente za MSP-ove budućeg Pakta za vještine. EGSO podupire dijeljenje odgovornosti za usavršavanje/prekvalifikaciju radne snage s vladama, poslodavcima, regijama i pojedincima. Strukovno obrazovanje i osposobljavanje moraju postati primarna opcija, uz promicanje visokoškolskog obrazovanja, kako bi se pružila potpora tranziciji tržišta rada. Važno je da su nastavni planovi usmjereni na ishode učenja jer će to pridonijeti promicanju pravodobne i djelotvorne tranzicije.

3.7. Od ključne je važnosti poboljšanje digitalnih kapaciteta MSP-ova. To poboljšanje mora krenuti od skupina MSP-ova koje su najmanje spremne, npr. mikropoduzeća i vrlo tradicionalnih poduzeća koja imaju ograničeno iskustvo u digitalizaciji ili ga uopće nemaju. Upravo njima moraju biti namijenjeni ubrzani digitalni tečajevi za male i srednje poduzetnike i njihove zaposlenike te njihove potrebe, osim toga, treba uzeti u obzir pri osmišljavanju digitalnoinovacijskih centara kako bi im se omogućilo da unaprijede i poboljšaju svoje stručne vještine i postanu osposobljeni korisnici tehnologije. Digitalnoinovacijski centri trebali bi biti odgovarajuće opremljeni kako bi se MSP-ovima pomoglo u provedbi procjena rizika te bi trebali provoditi djelotvornu zaštitu podataka. EGSO podupire najavljenju europsku podatkovnu strategiju koja je usmjerena na proširenje dostupnosti podataka i omogućavanje protoka podataka između poduzeća i vlada. Mora se osigurati slobodno kretanje podataka. Trebalo bi potaknuti razmjenu podataka među poduzećima kako bi se poboljšala suradnja unutar lanaca vrijednosti i pružile mogućnosti za povećanje gospodarske moći našeg gospodarstva poboljšanjem dostupnosti i raspoloživosti informacija (vlade ili lanca vrijednosti) o razmjeni i prenosivosti podataka.

3.8. Nužan je preduvjet za digitalizaciju sveobuhvatno proširenje širokopoljasne mreže u EU-u kako bi se poduzeća mogla dodatno digitalizirati i kako nijedno poduzeće ne bi bilo zanemareno. Budući da EU u tome ostvaruje nedovoljan napredak, osobito u ruralnim područjima u kojima su smješteni mnogi MSP-ovi, u svim bi drugim inicijativama na razini cjelokupnog EU-a to trebalo od samog početka uzeti u obzir i u tom smislu poduzeti mjere.

3.9. EGSO poziva na ciljne mjere potpore, usmjerene na digitalizaciju i bolju povezanost sektora kao što su zdravlje, obrazovanje, javna uprava, hrana i poljoprivreda, proizvodnja i promet. Digitalna transformacija trebala bi se temeljiti na otvorenosti (odnosno neovisnosti), jednostavnosti, znanju, automatizaciji, povjerenju i sigurnosti kad razmišljamo o izradi novih poslovnih modela, procesa, softvera i sustava. Ona je u središtu EU-ova predvodništva u području klime i gospodarskog oporavka EU-a. EU bi trebao ubrzati ulaganja u energetske učinkovitost, promet, zgrade s niskim emisijama ugljika i industrijske procese, pri čemu digitalizacija ima ključnu ulogu.

3.10. EGSO predlaže da se ubrza uvođenje sveprisutnih sigurnih mreža velikog kapaciteta te potaknu privatna ulaganja i financiranje ruralnih i rijetko naseljenih područja. Kad se ponovno uspostavi normalno poslovanje, trebalo bi ubrzati i dodjelu radiofrekvencijskog spektra koja je vjerojatno odgođena zbog krize COVID-a 19. Tada bi vlade ujedno trebale dati prednost daljnjim novim dodjelama radiofrekvencijskog spektra, i za one za koje se izdaje dozvola i za one s izuzećem od izdavanja dozvola, kako bi se bežična povezivost dodatno ojačala.

4. Drugi stup

4.1. EGSO pozdravlja posebnu pozornost koja se pridaje MSP-ovima i strogu primjenu načela „samo jednom” i „digitalizacija kao standard”. EGSO traži od Europske komisije da novu strategiju provede i na temelju načela „akta za MSP-ove” te upozorava da bi svako kašnjenje u provedbi mjera potpore za MSP-ove bilo kontraproduktivno. U konačnici, MSP-ovi se trenutačno suočavaju s više izazova nego ikad prije: negativne posljedice pandemije izazvane COVID-om 19, oštra konkurencija, manjak kvalificirane radne snage, novi oblici rada i potrošnje, sve složeniji i obilniji protok informacija, ograničena sredstva za inovacije, stalno srozavanje uloge poduzetnika, nestabilna financijska tržišta, poteškoće s pristupom financiranju, visoki stupanj ovisnosti o vanjskom okruženju i ograničena moć pregovaranja. Kad je riječ o ocjeni utjecaja „mjera prekomjerne regulacije” na MSP-ove, EGSO ponavlja svoj stav da bi se ciljevi koji se odnose na smanjenje regulatornog opterećenja trebali temeljiti na temeljitom testiranju MSP-ova, procjeni učinka i sveobuhvatnoj evaluaciji koja bi uključivala civilno društvo i dijalog s dionicima. Međutim, pri provedbi zakonodavstva EU-a ne smije se dovesti u pitanje postojeća razina zaštite građana, potrošača, radnika, ulagača i okoliša u državama članicama.

4.2. Problem kašnjenja u plaćanju i dalje je potrebno pažljivo razmotriti te je planirano preispitivanje Direktive o kašnjenju u plaćanju važan korak koji bi trebao uključivati intenzivno savjetovanje sa sudionicima iz sektora MSP-ova. Moglo bi biti korisno intervenirati na kulturnoj razini kako bi se promicalo ispravno ponašanje. U tom bi smislu konkretna

mjera za pružanje potpore tom procesu mogla biti izrada alata, na primjer internetske stranice, kojim se od poduzeća traži da se obvežu poštovati određena načela povezana s plaćanjem na vrijeme. Kako bi se MSP-ove zaštitilo od veće pregovaračke moći velikih poduzeća, EGSO predlaže da Europska komisija proširi i ojača svoje odredbe o nepravednim trgovačkim praksama među poduzećima te između platformi i poduzeća, proširujući ih na sve sektore, možda u okviru prava tržišnog natjecanja EU-a, uz mogućnost da MSP-ovi podnose povjerljive pritužbe središnjem tijelu, a to bi u slučaju EU-a mogla biti Glavna uprava za tržišno natjecanje.

4.3. U skladu sa svojim prethodnim mišljenjima EGSO izražava sumnju u pogledu stvarne koristi mreže izaslanika za MSP-ove, koja nije potpuno operativna u svim državama članicama, i u pogledu njezine mogućnosti da ostvari stvarnu dodanu vrijednost. EGSO stoga preporučuje poboljšanje uloge organizacija MSP-ova umjesto stvaranja nove uloge u obliku izaslanika EU-a za MSP-ove, kojom se neće pružiti nikakvo jamstvo propisa prilagođenih MSP-ovima. EGSO predlaže da se nacionalni izaslanik za MSP-ove imenuje nakon dogovora s nacionalnim organizacijama MSP-ova, koje moraju biti u stalnom kontaktu s izaslanikom i kojima on mora redovito polagati račune. Provedba „Strategije za MSP-ove nove generacije” i Akta o malom poduzetništvu mora se uključiti u ciklus europskog semestra i osmišljen pregled uspješnosti MSP-ova.

4.4. Eksperimentalna regulatorna okruženja pokazala su se korisnim alatom te EGSO poziva na njihovu širu upotrebu pri uvođenju propisa za MSP-ove i bolju promociju među nacionalnim zakonodavcima. Europska komisija trebala bi pojasniti kako, gdje i zašto će se primjenjivati ta eksperimentalna regulatorna okruženja. I dalje postoji jasna potreba da se test utjecaja zakonodavstva na MSP-ove poboljša u okviru ocjene utjecaja kako bi se osiguralo da je cjelokupno predloženo zakonodavstvo pogodno za MSP-ove. Nova platforma Europske komisije „Fit for Future” trebala bi se uvelike usmjeriti na provjeru potencijalnih opterećenja koja bi mogla sprečavati društveno-gospodarsku obnovu. EU bi također trebao uspostaviti eksperimentalna regulatorna okruženja na razini EU-a kako bi se poboljšalo jedinstveno tržište i osiguralo da ono potiče usklađivanje te bi se inovatorima bez odlaganja pružila pravna sigurnost za inovativna rješenja u cijeloj Europi. EU ima više novoosnovanih poduzeća i inovativnih MSP-ova od SAD-a ili Kine, međutim, nekoliko studija pokazuje da ta poduzeća svoja inovativna rješenja radije razvijaju izvan Europe. Postoje mnogi razlozi za to, uključujući nedostatak financijskih poticaja u Europi i rascjepkano jedinstveno tržište. Stoga je uvođenje eksperimentalnih regulatornih okruženja važno jer bi se njima potaknulo poduzeća da ostanu u Europi i možda dugoročno pridonese stvaranju europskih prvaka.

4.5. Ako se nabava učini dostupnijom i pogodnijom za MSP-ove, time se sprečavaju prekogranični kriminal i zlouporabe tržišta. Poticanje MSP-ova da se aktivnije uključe u sektor solidarnosti te strateške i ključne sektore, kao što su roba i usluge u području zdravlja i sigurnosti, zrakoplovstvo i obrana, djelotvoran je način njihove bolje integracije u lance vrijednosti te bi bez sumnje bilo dobro prihvaćeno u otvorenom sustavu trgovanja koji se bori protiv sve većeg protekcionizma. Štoviše, pandemija COVID-a 19 pokazala je koliko je važno imati raznovrsne opskrbne lance, ali i koliko je važno da oni budu smješteni na vlastitom teritoriju ili u njegovoj blizini te je od ključne važnosti da se MSP-ovima pomogne u pronalasku vlastitog mjesta u tom procesu. Kriza je isto tako pružila mnogo primjera slabosti jedinstvenog tržišta; potreban je akcijski plan kako bi se osiguralo dobro funkcioniranje svakog sektora, što je ključno za MSP-ove, kao i kako bi se potaknulo MSP-ove da se aktivno šire na vanjska tržišta.

4.6. Europska komisija mora biti ambicioznija u svojim nastojanjima da javnu nabavu otvori MSP-ovima te pritom pokušati, u suradnji s pružateljima javnih usluga, javnu nabavu učiniti transparentnijom i očuvati usklađenost ugovora o javnoj nabavi s pravilima EU-a o jedinstvenom tržištu. EGSO predlaže da se to osobito postigne:

- povećanjem i stalnim praćenjem stope sudjelovanja MSP-ova;
- pojednostavnjenjem administrativnih postupaka i pružanjem boljih javnih i digitalnih usluga;
- imenovanjem jedinstvene točke za kontakt u svakoj državi članici kojoj se mogu podnijeti i gdje se mogu pratiti pritužbe o javnoj nabavi ili o problemima povezanim s njome;
- poboljšanjem pristupa postupcima podnošenja žalbi na ishod natječajnih postupaka.

4.7. Slično tomu, EU mora i dalje ulagati napore u povećanje transparentnosti i tješnju suradnju s industrijom EU-a kao cjelinom tijekom ispitivanja instrumenata trgovinske zaštite te mora i dalje omogućavati pristup MSP-ova tim instrumentima.

4.8. EGSO je zabrinut zbog poteškoća s kojima se susreće maloprodajni sektor, koje su bile osobito izražene za vrijeme ograničenja uvedenih zbog bolesti COVID-19, i poziva na pružanje posebne potpore i poduzimanje promotivnih mjera.

4.9. Jedinstveni digitalni pristupnik, koji je povezan s jedinstvenim kontaktnim točkama u državama članicama, pružit će informacije i potporu MSP-ovima, dok će im nacionalne i regionalne organizacije MSP-ova pomoći u utvrđivanju i prepoznavanju rješenja koja im najviše odgovaraju.

4.10. Olakšavanje prijenosa poslovanja iznimno je važno jer će dodatno potaknuti cijelu generaciju da nastavi s poslovanjem u obiteljskim poduzećima te će se time olakšati prijenos vlasništva u slučajevima u kojima vlasnici nemaju vještine, sredstva i ideje koje su potrebne za nastavak vođenja poduzeća. U takvim slučajevima može se istražiti i otkup poduzeća od strane radnika osnivanjem zadruge i drugih oblika radničkog vlasništva. Osim toga, iznimno je važno utvrditi dvije različite vrste prijenosa poslovanja kako bi se razumjelo na koji način određeno zakonodavstvo utječe na pojedinu vrstu. Potrebno je razlikovati „prijenose poslovanja unutar obitelji” i „vanjske prijenose poslovanja”, pri čemu svaku od tih vrsta treba zasebno definirati. Zakonodavni okvir mora biti fleksibilniji kako bi se olakšala kupnja postojećeg poduzeća koja trenutno podrazumijeva velike rizike, velike troškove i složene postupke. Posebnu bi pozornost trebalo posvetiti prekograničnim prijenosima MSP-ova kako bi se riješila pitanja visokih troškova povezanih s tim transakcijama i pitanja bitno različitih propisa u državama članicama. Osim pitanja prijenosa, EGSO preporučuje da se uspostavi Europsko društvo 2.0 za MSP-ove u obliku obnovljenog europskog privatnog društva (Societas Privata Europaea (SPE)) kako bi se olakšalo prekogranično širenje i rast MSP-ova.

4.11. Kako bi se MSP-ovima omogućilo da u potpunosti iskoriste prednosti trgovinskih sporazuma, EGSO poziva na to da poglavlja posvećena MSP-ovima postanu standardni pristup u budućim bilateralnim trgovinskim pregovorima EU-a s trećim zemljama i na to da se osnuju odbori za MSP-ove koji bi pokretali inicijative za razmjenu informacija o sporazumima o slobodnoj trgovini i tehničkim standardima s MSP-ovima te za praćenje načina na koji MSP-ovi upotrebljavaju sporazume o slobodnoj trgovini u EU-u i drugim državama koje su stranke sporazuma. Trebalo bi poboljšati Europsku poduzetničku mrežu kao sredstvo za pružanje podrške internacionalizaciji MSP-ova, kao i suradnju i sinergije s nacionalnim pružateljima usluga te sektorskim i nacionalnim udruženjima MSP-ova.

4.12. Europska komisija trebala bi nastaviti istraživati mogućnost pravnog oblika europskog trgovačkog društva osmišljenog za MSP-ove, uzimajući u obzir rad postignut na prijedlogu o europskom privatnom društvu. Europska komisija u svojoj strategiji za MSP-ove planira procijeniti potrebu za dodatnim mjerama u području prava trgovačkih društava kako bi olakšala prekogranično širenje i rast MSP-ova. Konkretni prijedlog za postizanje takvih ciljeva odnosi se na stvaranje pravnog oblika europskog trgovačkog društva osmišljenog za MSP-ove, kao što je prethodno navedeno. Budući da samo 2 % europskih MSP-ova ulaže u inozemstvu osnivanjem podružnica u inozemstvu zbog jezičnih, administrativnih i pravnih različitosti među državama članicama, što otežava osnivanje društva kćeri u inozemstvu, trebalo bi razmotriti potrebu za pravnim mehanizmom koji bi poduzećima omogućio bolje upravljanje širenjem unutar EU-a.

4.13. S obzirom na to da je promicanje trgovine zapravo u nadležnosti nacionalnih vlada, uspješna provedba sporazuma o slobodnoj trgovini u konačnici ovisi o kapacitetu, mogućnostima i spremnosti pojedinačnih država članica da promiču određeni trgovinski sporazum EU-a u svojoj nacionalnoj poslovnoj zajednici. EGSO poziva 27 država članica i Europsku komisiju da dobrovoljno i u skladu sa svojim nadležnostima preuzmu obvezu provedbe konkretnih mjera i aktivnosti unutar svojih granica primjenom europskih akcijskih planova provedbe, kako bi se unutar EU-a dopunili „vanjski” provedbeni planovi utvrđeni uz sporazume EU-a o slobodnoj trgovini. Takvi bi akcijski planovi nadalje trebali pridonijeti djelotvornom praćenju stvarnog prijenosa dogovorenih obveza iz sporazuma o slobodnoj trgovini u odgovarajućoj trećoj zemlji i pritom omogućiti praćenje i određivanje referentnih mjera konkretnih mjera koje su vlade i poslovna zajednica poduzele na nacionalnoj i regionalnoj razini.

5. Treći stup

5.1. EGSO ponavlja svoj prijedlog da se države članice potakne na to da stvore i razvijaju mrežu „financijskih ombudsmana”, koju bi koordinirao EU. Uz podršku predložene radne skupine za likvidnost MSP-ova u toj bi mreži trebalo primjenjivati odgovarajuće metodologije za praćenje provedbe novih mjera Europske komisije usmjerenih na kratkoročnu likvidnost mikropoduzeća koje su predložene na razini EU-a i država članica. Osim pružanja pomoći MSP-ovima u pogledu svakodnevnog pristupa sredstvima, mreža isto tako može pomoći Europskoj komisiji da prikupi i analizira kvalitativne podatke kako bi saznala na koji način posredničke banke upotrebljavaju financijske instrumente za dopiranje do MSP-ova kojima najviše trebaju financijska sredstva te iz kojih im se razloga ne dodjeljuju krediti, u skladu s načelima dobivanja povratnih informacija od banaka. Mreža bi također trebala rješavati glavne sporove između MSP-ova i banaka, drugih pružatelja financijskih usluga i pružatelja likvidnosti.

5.2. EGSO je zadovoljan naporima kojima se nastoje diversificirati izvori financiranja za MSP-ove promicanjem financiranja vlasničkim kapitalom i upotrebe rastućih tržišta MSP-ova te pronalaskom alternativnih mogućnosti uvrštavanja za njih. EGSO traži od Europske komisije da, uz aktivnu pomoć organizacija MSP-ova, razmotri uvođenje konkretnih mjera

kako bi se rukovoditelji informiralo o prednostima i mogućnostima različitih vrsta financiranja i pomoglo im da odaberu onu koja najbolje odgovara njihovim potrebama, te kako bi se promicala dodatna prilagođena rješenja koja pružaju stručnjaci.

5.3. U skladu s prethodno usvojenim stajalištima za poticanje i stimuliranje ženskog poduzetništva, EGSO osobito i toplo pozdravlja prijedlog Komisije o pokretanju rodno osjetljive financijske inicijative za poticanje financiranja poduzeća i fondova kojima upravljaju žene te za osnaživanje ženskog poduzetništva. Za ostvarenje Europe budućnosti apsolutno je potrebna šira i jača zastupljenost žena i u poduzetničkom okruženju.

5.4. EGSO pozdravlja razvoj javno-privatnog fonda usmjerenog na inicijalne javne ponude i u potpunosti podupire stvaranje dodatnog vlasničkog kapitala, kvazivlasničkog kapitala, poduzetničkog kapitala i financijskih instrumenata za podjelu rizika za MSP-ove. EGSO smatra da su njihovo promicanje i osiguranje njihove dostupnosti posebno važni za inovativna mala poduzeća i poduzeća srednje tržišne kapitalizacije.

5.5. Iako EGSO priznaje da uvrštavanje MSP-ova otvara mogućnosti za poduzeća, isto tako napominje da ono nije za sva poduzeća zbog prirode povezanog administrativnog opterećenja i troškova. Upotreba dionica bez glasačkih prava mogla bi biti dobar način da se MSP-ove, posebno poduzeća u obiteljskom vlasništvu, potakne da pristupe kapitalu bez gubitka kontrole nad svojim poduzećem. Izazov predstavlja i jednak tretman financiranja vlasničkim kapitalom i financiranja zaduživanjem.

5.6. Iako će se sljedeći proračun EU-a logično usmjeriti na iskorištavanje novca za ulaganja, ne bi se smjela podcijeniti vrijednost financiranja aktivnosti izgradnje kapaciteta MSP-ova i zajedničkih mjera na razini cijelog EU-a, što je u trenutačnoj situaciji od posebne važnosti. Proračun EU-a osobito je važan za mjere razvoja vještina, internacionalizaciju, promicanje kružnog gospodarstva, poduzetništvo, pružanje potpore poduzećima u poteškoćama i pristup javnim uslugama. Takve inicijative mogu dovesti do znatnog povrata ulaganja za porezne obveznike u EU-u i pojedinačne MSP-ove koji izravno ostvaruju korist, stoga bi ih trebalo čvrsto uvrstiti u revidirani VFO.

5.7. Kad je riječ o upotrebi kriptovalutne i digitalnih tokena od strane MSP-ova, EGSO poziva Komisiju da u suradnji s predstavničkim organizacijama MSP-ova pomno prati njihovu upotrebu s obzirom na to da kriptovalutna ima jedinstvena obilježja koja se razlikuju od tradicionalne financijske imovine i kao takva stavlja nove izazove pred poduzeća (uključujući MSP-ove), posebno u pogledu sigurnosti i unutarnjih kontrola. Stoga bi MSP-ovi prvo trebali razumjeti rizike i koristi povezane s kriptovalutama i osmisliti učinkovito kontrolno okruženje kojim se može zajamčiti sigurnost. Osim toga, s obzirom na to da je kriptovalutna vrlo neregulirana, MSP-ovi bi mogli postati predmetom istraga prijevara ako njihovi ulagači protiv njih podnesu tužbe.

6. Provedba i predanost država članica

6.1. Puna podrška i predanost država članica ključni je čimbenik uspješnosti za brzu provedbu mjera strategije. EGSO vjeruje da će, uz blisku suradnju s ambasadorima strateškog poduzetništva, čiji bi rad trebao donijeti dodanu vrijednost, potpuna primjena načela partnerstva u svrhu provedbe tih mjera dovesti do konkretnih rezultata. EGSO ponovno naglašava važnost intenzivnog uključivanja u taj proces i organizacija koje predstavljaju MSP-ove na razini EU-a te nacionalnoj i regionalnoj razini jer su one izravna poveznica s poslovnim zajednicom.

6.2. EGSO razumije razloge zbog kojih Europska komisija nije izmijenila definiciju MSP-a, iako postoje različita gledišta o tome do koje mjere ona odgovara svrsi, te pozdravlja preuzetu obvezu procjene i izvješćivanja o konkretnim pitanjima koja se istaknu u postupku savjetovanja. U skladu sa svojim prethodnim mišljenjima EGSO traži od Europske komisije da državama članicama pomogne da budu fleksibilne pri odabiru metode provedbe.

7. MSP-ovi se trude i napreduju i u doba COVID-a 19

7.1. Tragične i sve gore posljedice bolesti COVID-19 na gospodarske sustave najviše su pogodile MSP-ove, osobito mikropoduzeća. Taj golem negativan utjecaj u osnovi prijetoj sistemskoj ulozi MSP-ova u gospodarstvu te je pokazao važnost cjelovitog i sustavnog uključivanja socijalnih partnera i relevantnih organizacija civilnog društva u sve faze donošenja odluka i u osnivanje mreže rescEU za razmjenu znanja i osposobljavanje u okviru postojećeg Mehanizma Unije za civilnu zaštitu, kao što je to EGSO već predložio.

7.2. EGSO je otvoren za daljnju raspravu o novom pristupu koji je Komisija predložila u korist pružanja potpore ekosustavima, a ne poduzećima u skladu s njihovom veličinom. Odbor napominje da Europska komisija trenutačno priznaje 14 ekosustava i želio bi naglasiti potrebu za djelotvornom komunikacijom i upravljanjem kako bi se čuli glasovi svih dionika unutar tih ekosustava i kako bi se osiguralo aktivno sudjelovanje organizacija koje predstavljaju MSP-ove na razini EU-a, nacionalnoj i regionalnoj razini.

7.3. Prioritetne kratkoročne hitne mjere, koje su ključne za MSP-ove, osobito za mikro poduzeća, trebale bi biti usmjerene na transparentno i pravodobno osiguravanje likvidnosti, s pravednom kamatnom stopom, posredstvom financijskih posrednika i bez neopravdanih prepreka i nerazumnih administrativnih bankarskih opterećenja. Istodobno, MSP-ovi koji zaključče da je njihov poslovni model zastario zaslužuju pomoć u pogledu uredne likvidacije poduzeća i pokretanja novog poduzeća.

7.4. Mjere potpore na razini EU-a moraju djelotvorno i što je prije moguće doprijeti do MSP-ova. Njihovu provedbu treba pritom ocjenjivati i pomno pratiti na razini EU-a i država članica na temelju odgovarajućeg zajedničkog mehanizma povratnih informacija, u okviru kojeg organizacije MSP-ova, financijski posrednici te bankarski sektor i sektor kreditnih jamstava mogu razmjenjivati svoje podatke. Cilj je spriječiti neopravdana kašnjenja i donošenje proizvoljnih, diskrecijskih odluka kao odgovor na hitne potrebe za likvidnošću u obrtima i MSP-ovima, koji bi mogli nastati zbog postojećih razlika u provedbi takvih mjera u nacionalnim sustavima kreditiranja i financijskim posrednicima.

7.5. Ključno je da se osmisli usklađen i brz sustav odgovora EU-a na likvidnost i da ga se učini potpuno operativnim te usmjeri na mikropoduzeća i mala poduzeća. EGSO predlaže da Europska komisija osnuje stalnu „Stručnu radnu skupinu na visokoj razini za likvidnost mikropoduzeća i malih poduzeća” čiji bi cilj bio omogućavanje likvidnosnih tokova MSP-ova na temelju analiza neovisnih podataka koji se pružaju periodično, kao i bolje razumijevanje načina kako prevladati postojeće prepreke za likvidnost MSP-ova. Nezavisna promatračka skupina za MSP-ove mogla bi periodično ocjenjivati ekonomske i financijske podatke i prakse.

7.6. EGSO traži od Europske komisije da razmotri izmjenu Priloga III. Direktivi o PDV-u kako bi se državi članici dala sloboda da privremeno smanji stopu PDV-a za neke od najteže pogođenih sektora, kao što su turizam i povezani ugostiteljski sektor, samozaposleni, obrtnički sektor itd. EGSO podržava takve mjere pod uvjetom da se njima neće stvoriti nepošteno tržišno natjecanje te smatra da će se to ispuniti zbog privremene naravi mjere.

7.7. Potrebne su posebne mjere potpore kako bi se radnicima pomoglo da se vrate na posao, osobito onima koji rade u MSP-ovima. Te mjere uključuju „žutu propusnicu”, pružanje potpore manjim lokalnim javnim radovima kako bi oni odmah započeli, informiranje i savjetovanje građana o tome kako da se ponašaju i poštuju higijenske, zdravstvene i sigurnosne mjere radi daljnjeg smanjenja rizika od zaraze bolešću COVID-19 te procjenu rizika od bolesti COVID-19 koju bi provodila nacionalna i vanjska tijela za sigurnost i zdravlje na radnom mjestu kako bi se osigurala ispravna provedba takvih mjera i smanjila pripadajuća opterećenja i troškovi. Ključno je osigurati potrebnu osobnu zaštitnu opremu kako bi se zaposlenicima omogućio povratak na posao i povećao proizvodni kapacitet MSP-ova koji je proizvode, i to izravnim ulaganjima i pružanjem tehničke podrške, kao i donošenjem relevantnih usklađenih standarda. Organizacije MSP-ova imaju ključnu ulogu u pružanju podrške razmjennom protokola i praksi među svojim članovima kako bi se olakšao oporavak i smanjilo vrijeme potrebno za povratak na posao.

7.8. U nedavnoj je izmjeni privremenog okvira za mjere državnih potpora za MSP-ove ispunjen još jedan zahtjev socijalnih partnera EU-a. Iako su u njoj uzete u obzir posebne pogodnosti koje su poduzećima dodijeljene za vrijeme krize izazvane COVID-om 19, kao što su odgode plaćanja poreza i zajmovi, opće pravilo *de minimis* ostalo je nepromijenjeno. Udaljene i ruralne regije i otoci tradicionalno ostvaruju korist od subvencija prijevoza koje lako mogu činiti većinu iznosa *de minimis*. U razdoblju nakon krize izazvane COVID-om 19 te će regije posjećivati malo turista, ako će ih uopće posjećivati, te će one za svoj oporavak morati iskoristiti ponovno uspostavljenu trgovinu robom.

7.9. Za djelotvoran će oporavak biti potreban velik iznos javnih i privatnih ulaganja kako bi se financirala dvostruka tranzicija, poduzećima omogućilo da ostanu konkurentna i omogućilo osnivanje novih poduzeća. Međutim, MSP-ovi se susreću s poteškoćama kad je riječ o prilagodbi promjenama i složenim propisima u tranziciji. Da bi takva izvanredna ulaganja bila moguća, EU će trebati povećati svoje postojeće instrumente financiranja (VFO, InvestEU, kohezijske i strukturne fondove, Obzor Europa, program Digitalna Europa itd., kao i financijsku potporu Grupe EIB-a i pokretanje ESM-a), osigurati njihovu dugoročnu fleksibilnost i uspostaviti stalni fond za oporavak kako bi se državama članicama pomoglo da se suoče s nadolazećim izazovima. Kako bi pružile potporu MSP-ovima u financijskim poteškoćama u cijeloj Europi, iznimno je važno da države članice u potpunosti provedu Direktivu o nesolventnosti u pogledu okvira za preventivno restrukturiranje i pruže stručnu potporu MSP-ovima kako bi mogli dovršiti održivi preokret ili dobiti drugu priliku.

7.10. EGSO poziva na to da program EU-a kojim se organizacijama MSP-ova omogućuje izgradnja kapaciteta i pruža potpora za zajednička djelovanja bude program koji na jednom mjestu nudi sve informacije i tehničku pomoć, koje će biti hitno potrebne nakon faze izlaska iz krize. Jednako je važno da EU financira besplatno dostupne višejezične baze podataka o analizama životnog vijeka skupine proizvoda kako bi se MSP-ovima, koji ne mogu izravno dobiti te podatke, omogućila zelenija proizvodnja.

7.11. Organizacije MSP-ova čak su i prije krize sudjelovale u razvoju i pružanju različitih usluga kako bi pomogle MSP-ovima u financijskim poteškoćama, što uključuje europsku inicijativu ranog upozoravanja. U nadolazećim će mjesecima i godinama doći do još veće potražnje za takvom potporom. Potrebno je ubrzati provedbu alata ranog upozoravanja koji su definirani u Direktivi o nesolventnosti kako bi se poduzećima u poteškoćama zajamčio pristup djelotvornoj potpori.

Bruxelles, 18. rujna 2020.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Luca JAHIER
